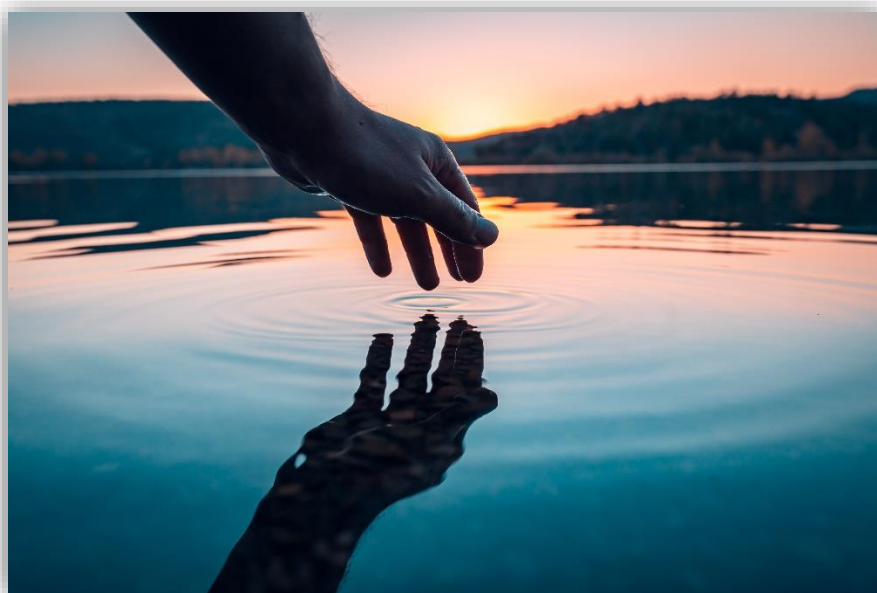

Tillsyn av små avlopp

© Köpings kommun
Rapporten skriven av
Miljöenheten, 2022-09-05

Förord

Ett enskilt avlopp kan rena vatten från smittoämnen och fosfor på över 90 procent beroende på anläggning. Havs- och vattenmyndigheten uppskattar i *Vägledning och exempel för effektiv tillsyn av små avlopp* (2015) att nära hälften av de 700 000 fastigheter i Sverige som har små avlopp med vattentoalett bedöms ha anläggningar som inte är godkända. En bristfällig rening utgör en betydande källa till övergödningen av våra sjöar, vattendrag och kustvatten. Det finns även ett behov att åtgärda de bristfälliga avloppen ur ett hälsoskyddsperspektiv för att förhindra smitta.

Tillsyn av små avlopp är viktigt för att säkerställa att avlopp med bristfällig rening åtgärdas, vilket i sin tur leder till att den ekologiska statusen förbättras då många av vattendragen är övergödda. Det är också viktigt för att uppnå det hälsoskydd som behövs för att upprätthålla och främja befolkningens hälsa och att förbygga, minska och eliminera sådana faktorer som kan orsaka fara eller skada för människors hälsa och livsmiljö. Små avlopp är ett utpekat fokusområde inom Nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken mellan åren 2022–2024 och visar att det är ett nationellt intresse att kontrollera Sveriges små avloppsanläggningar. Många kommuner står inför samma viktiga utmaning med att bedriva tillsyn av små avlopp och tillsammans utgör det en betydande del i att förbättra människors hälsa och miljön.

Innehåll

Förord.....	3
Innehåll.....	4
Inledning.....	5
Lagstiftning.....	7
Nationell vägledning och kommunala mål och policys.....	8
Prioritering av områden.....	9
Planering av prioriteringsordning.....	9
Prioriteringsordning.....	10
Ekologisk status och påverkan från små avlopp i vattenförekomster.....	11
1. Köpingsån.....	11
2. Kolbäcksån.....	11
3. Mälarens närområde.....	11
4. Mälaren.....	12
5. Hedströmmen.....	12
6. Arbogaån.....	12
Tillsynsmetod.....	13
Förberedelse.....	13
Starten på tillsynen.....	13
Bedömning.....	13
Avgift.....	14
Referenser.....	15
Bilagor.....	16
Bilaga 1.....	16
Bilaga 2.....	17
Bilaga 3.....	19
Bilaga 4.....	20
.....	21

Inledning

I EU:s vattendirektiv är syftet att stoppa försämringen av vattenförekomster i EU och nå god status för Europas floder, sjöar och grundvatten. Detta är implementerat i svensk lagstiftning, bland annat i miljökvalitetsnormerna för vatten som säger vilken kvalitet, status, ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt. Huvudregeln i miljökvalitetsnormerna är att alla vatten ska uppnå god kvalitet. Förutom detta finns det också ett försämringsförbud som innebär att statusen inte får försämras.

I Köpings kommun finns det 6 avrinningsområden (Bilaga 1) som tillsammans utgörs av 28 delavrinningsområden (Bilaga 2). Av dessa är det endast två delavrinningsområden som har god ekologisk status: Rölen och Vålbäcken (Bilaga 2). Övriga 26 delavrinningsområden har status måttlig, otillfredsställande eller dålig. En faktor som kan påverka den ekologiska statusen i vattendrag är utsläpp från små avlopp. I Köpings kommun finns det nio delavrinningsområden som har måttlig eller otillfredsställande ekologisk status med påverkan från små avlopp (Figur 1). Den ekologiska statusen kan bero på andra faktorer än små avlopp, till exempel skogs- och jordbruk, föroreningar och atmosfärisk deposition. Problemet med ofullständigt renat vatten från små avlopp är att det bland annat bidrar med näringsämnen som kväve och fosfor till vattendrag, vilket kan bidra till övergödning. Utsläppen innehåller även syreförbrukande material som kan bidra till en lokal inverkan vid direktutsläpp i vattendrag. Förutom detta kan även vattendrag påverkas av läkemedelsrester från små avlopp. En sämre kvalitet på dricksvatten kan vara en konsekvens av utsläpp från små avlopp.

Vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten har tillsammans utvecklat VISS (VattenInformationSystem Sverige), en databas med information om statusen i Sveriges sjöar och vattendrag. I detta informationssystem finns information om ekologisk status som delas in i fem kategorier: hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig.

Det finns i dagsläget cirka 2 300 slamtömningspunkter i Köpings kommun som slamtöms regelbundet av VafabMiljö Kommunalförbund AB. Målet med tillsyn av små avlopp är att begränsa näringsämnen som fosfor, kväve och organiskt material till vattendrag, skydda dricksvatten, minska risken för smittspridning och att alla avloppsanläggningar i Köpings kommun lever upp till kraven i gällande lagstiftning. Denna tillsyn kommer att vara startskottet för en riskbaserad tillsyn för små avlopp i Köpings kommun. Riskbaserad tillsyn innebär att avlopp kontrolleras regelbundet baserat på typ av anläggning och riskerna som utsläppet kan bidra till för miljö- och hälsoskydd.

I december 2021 beslutade samhällsbyggnadsnämnden om riktlinjer som ska vara ett stöd för att bedöma vilken skyddsnivå som ett enskilt avlopp ska uppnå. Med skyddsnivå menas att det görs en bedömning av den planerade avloppsanläggningens placering och dess påverkan på människors hälsa och miljön. De skyddsnivåer som krav ställs utifrån är antingen normal eller hög skyddsnivå avseende miljöskydd och hälsoskydd. För miljöskydd handlar skyddsnivå främst om vilka reningskrav för

fosfor och kväve som gäller för platsen. För hälsoskydd utgår man från risk för negativ påverkan på människors och djurs hälsa på grund av utsläpp av sjukdomsframkallande ämnen.

Denna tillsynsplan för inventering och tillsyn av små avlopp i Köpings kommun ska ge en övergripande förståelse över inventerings- och tillsynsarbetet och kunna användas som informationsmaterial till bland annat samhällsbyggnadsnämnden, samhällsbyggnadsförvaltningen och till fastighetsägare.

Lagstiftning

Miljöbalken är en del av samhällsbyggnadsnämndens myndighetsutövning. I 9 kapitlet 1–3 §§ förklaras miljöfarliga verksamheter som bland annat utsläpp av avloppsvatten. I 9 kapitlet 2 § avses avloppsvatten som spillvatten eller annan flytande orenlighet. I samma kapitel, 3 § menas det att med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. I 7 § samma kapitel förtydligas hur avloppsvatten som faller under 2 § ska tas omhand:

Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Detta förtydligas i förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899). Begreppet små avlopp utgår från förordningen och förklaras i 12–14 §§. Med små avlopp inkluderas alla avloppsanläggningar för upp till 200 personekvivalenter. Personekvivalenter är den föroreningsbelastning som används vid dimensionering av små avlopp och motsvarar den mängd som en person avger schablonmässigt på ett dygn. Avloppsanläggningen kan vara avsedd för toalettwater, bad-, disk- och tvättwater (BDT) eller dagwater. I förordningen står det:

Det är förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning om det är uppenbart att sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Varje kommun har enligt 26 kapitlet 3 § miljöbalken och 2 kapitlet 31 § miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13), inom sitt område ansvar för tillsynen i fråga om de avloppsanläggningar som omfattas av denna förordning.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster (SFS 2006:412) är det kommunens skyldighet att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse. Kommunen ska dels bestämma ett verksamhetsområde där vattentjänsterna behöver ordnas, dels se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning.

Sveriges riksdag har tagit fram 16 nationella miljömål. Av dessa 16 är det framför allt tre mål som påverkar vatten- och avloppsförsörjningen: ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag och grundwater av god kvalitet¹. Det innebär bland annat att halterna av gödande ämnen i mark och water inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och water och grundwater ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning. I den nationella tillsynsstrategin enligt miljöbalken är små avlopp ett fokusområde och det visar att det är viktigt ur en nationell synvinkel att kontrollera alla Sveriges små avloppsanläggningar.

---

¹ Handledning för tillsyn av avloppsanläggningar >25 pe, Miljösamverkan Västra Götaland, s. 26. Reviderad december 2013.

Ur ett europeiskt perspektiv finns EU:s vattendirektiv (2000/60/EC) som eftersträvar god vattenkvalitet. Direktivets syfte är att stoppa försämringen av vattenförekomsterna i EU och nå god status för Europas floder, sjöar och grundvatten. Specifikt innefattar detta bland annat att minska föroreningar i vattenförekomster och att garantera hållbar vattenanvändning av enskilda och företag.

Nationell vägledning och kommunala mål och policys

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten (HVMFS 2016:17) är en tolkning av gällande lagstiftning och innehåller generella rekommendationer om tillämpning av lagar och regler. I dessa finns grundläggande krav på skyddsåtgärder och lokalisering vid anläggning av små avlopp. Dessutom finns krav på hur en avloppsanläggning ska utformas och vilken reningsgrad anläggningen ska klara av. Kraven på utformning gäller för samtliga avloppsanläggningar medan kraven på reningsgrad beror på vilken skyddsnivå som råder på fastigheten. Enligt HVMFS 2016:17 är det upp till nämnden i respektive kommun att bedöma vilka områden i kommunen som ska ha strängare reningskrav, det vill säga hög skyddsnivå. I december 2021 antogs riktlinjer för bedömning av hög- och normal skyddsnivå för prövning av små avlopp i Köpings kommun med avseende på miljö- och hälsoskydd. Dessa riktlinjer möjliggör att kraven på skyddsnivåer kan anpassas efter lokala förutsättningar.

År 2001 antogs *Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön för Köpings kommun* och det är utöver bestämmelserna i miljöbalken och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som dessa lokala föreskrifter gäller. Därefter har Köpings kommunfullmäktige antagit en va-policy år 2010 som anger inriktningen för planeringen av vatten- och avloppsförsörjning i hela kommunen, både inom verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen och i områden med enskild va-försörjning.

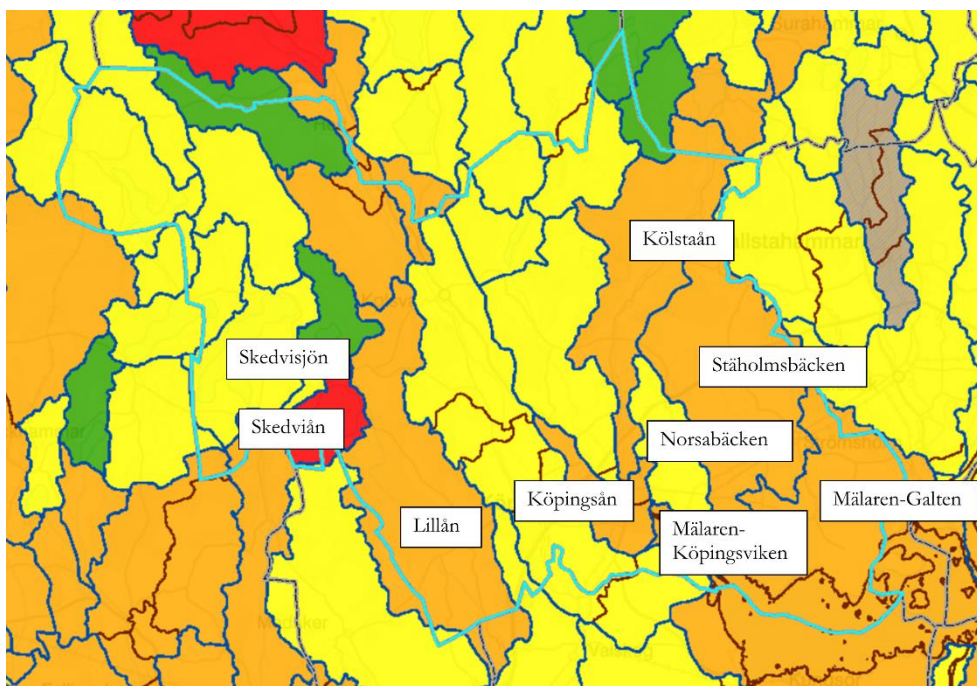

Prioritering av områden

Planering av prioriteringsordning

Prioriteringsordningen för tillsynen bestäms utifrån avrinningsområden i Köpings kommun (Bilaga 1). Information om ekologisk status och påverkan från små avlopp i vattenförekomster har tagits fram från VISS (Bilaga 2). Genom att se vilka områden som har otillfredsställande ekologisk status och betydande påverkan från små avlopp togs prioriteringsordningen fram. Om det finns ett vattenskyddsområde i det aktuella området kontrolleras avloppen där först. Ett vattenskyddsområde är ett geografiskt avgränsat område som är kopplat till olika föreskrifter avsedda att skydda vattnet. Bland annat begränsas hur marken får användas och hur avfall ska hanteras. Ett vattenskyddsområde kan beslutas av Länsstyrelsen eller kommunen, och i de fall där kommunen beslutat om ett vattenskyddsområde har den kommunala nämnden också tillsynsansvaret.² I Köpings kommun finns det sex vattenskyddsområden (Bilaga 3).

Vissa avrinningsområden består av mindre delavrinningsområden som är nödvändiga att ta med i framtagandet av prioriteringsordningen då de enligt VISS har en ekologisk status som påverkas av små avlopp (Bilaga 2). I figur 2 presenteras delavrinningsområden och deras ekologiska status samt påverkan från små avlopp.

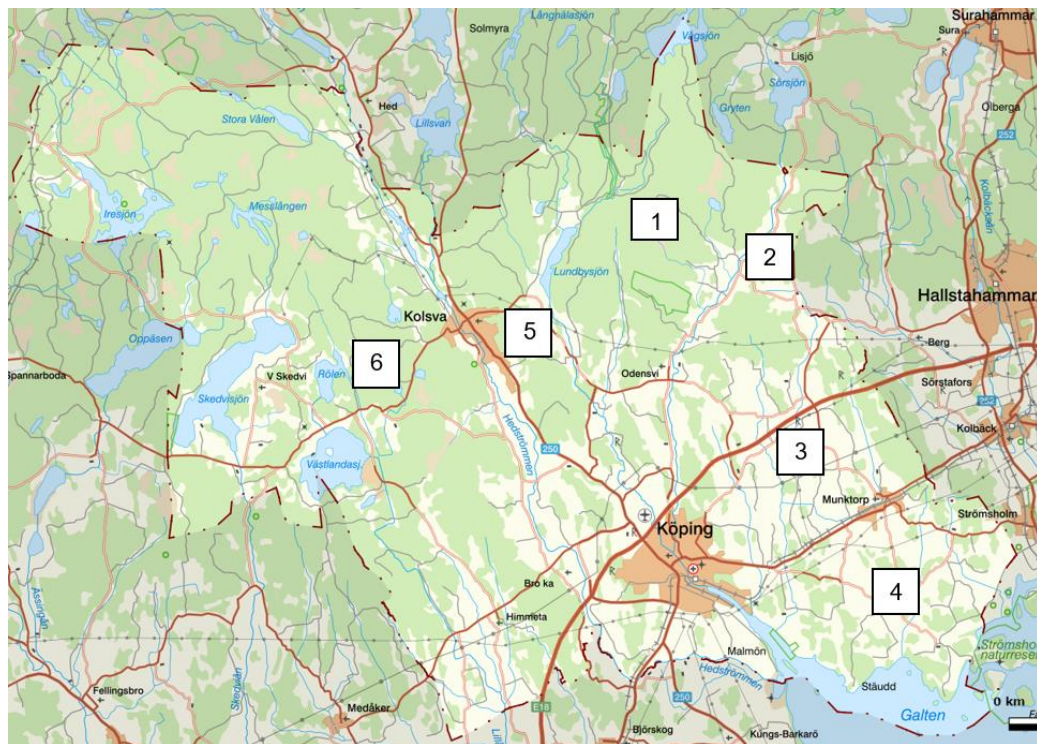
² Vattenskyddsområden. Länsstyrelsen Västmanland.

Figur 1. Ekologisk status i Köpings kommuns delavrinningsområden hämtad från VISS. Områdena benämnda i figuren har betydande påverkan av små avlopp, se även bilaga 2.

Prioriteringsordning

Tillsynen påbörjas i den nordöstra delen av kommunen (nr 1 och 2, Figur 2) då det förväntas ge en tydligare skillnad nedströms eftersom de vattenförekomsterna har sämre ekologisk status och en betydande påverkan av små avlopp. Vidare sker tillsynen söderut på den östra sidan (nr 3 och 4) och övergår sedan i Hedströmmens avrinningsområde (nr 5). Avslutningsvis kommer tillsyn ske i Arbogaåns avrinningsområde (nr 6). Området Arbogaån är det geografiskt största och sträcker sig längs kommunens västra delar, men är sett till befolkningens mängd mer glesbebyggt än övriga områden.

Figur 2. Prioriteringsordning i tillsynen av små avlopp. Se tabell 1 för vilka områden siffrorna motsvarar.

Tabell 1. Prioriteringsordning i tillsynsarbetet utifrån delavrinningsområden i Köpings kommun.

Prioritering	Avrinningsområde
1.	Köpingsån
2.	Kolbäcksån
3.	Mälarens närområde
4.	Mälaren
5.	Hedströmmen
6.	Arbogaån

Ekologisk status och påverkan från små avlopp i vattenförekomster

De sex avrinningsområden som finns i Köpings kommun har varierande ekologisk status och påverkan från små avlopp. I ett avrinningsområde ingår det både sjöar och vattendrag. Nedan presenteras varje avrinningsområde och dess status och påverkan separat.

1. Köpingsån

De största sjöarna i Köpingsåns avrinningsområde är Vågsjön och Lundbysjön. Vattendrag som räknas som vattenförekomster är Venabäcken, Stockmorbäcken, Valstaån, Kölstaån och Köpingsån mellan djuphamnen och sammanflödet Kölstaån/Valstaån. I detta avrinningsområde varierar den ekologiska statusen i sjöar och vattendrag från god till otillfredsställande. Betydande påverkan från små avlopp har upptäckts i Köpingsån mellan djuphamnen och sammanflödet Kölstaån/Valstaån och Kölstaån.

2. Kolbäcksån

Kolbäcksåns avrinningsområde sträcker sig över tre län och 16 kommuner. I Västmanlands län rinner vattensystemet genom Skinnskattebergs, Fagersta, Norbergs, Sala, Surahammars, Köpings och Hallstahammars kommun för att slutligen mynna ut i Mälaren. Kolbäcksån har en måttlig ekologisk status med betydande påverkan av små avlopp.

3. Mälarens närområde

Vattenförekomst i avrinningsområdet är Ståholmsbäcken. Ståholmsbäcken har en otillfredsställande ekologisk status med betydande påverkan av små avlopp.

4. Mälaren

De fyra stora åarna; Arbogaån, Hedströmmen, Köpingsån och Kolbäcksån mynnar i Mälarens västra del och svarar för 46 % av tillrinningen. Köpingsån och Kolbäcksån har betydande påverkan av små avlopp.

5. Hedströmmen

Hedströmmen delas upp i två vattenförekomster, mellan Galten/Mälaren och mynningen till Gisslarboån samt mellan mynningen till Gisslarboån och nedre Vättern. Avrinningsområdet omfattar även delar av Skinnskattebergs och Fagersta kommuner och Dalarna. Den ekologiska statusen i dessa vattenförekomster varierar från måttlig till dålig, men har ingen betydande påverkan från små avlopp.

6. Arbogaån

De större sjöarna i Arbogaåns avrinningsområde som ligger i kommunen är Iresjön, Skedvisjön, Rölen och Västlandasjön. De större vattendragen är Skedviån, Alvestabäcken, Rabobäcken, Ässingån och Eriksbergsbäcken. Den ekologiska statusen i dessa vattenförekomster varierar från dålig till god med en betydande påverkan från små avlopp i Rabobäcken.

Tillsynsmetod

Förberedelse

Inför tillsynen tas underlag fram som kommer att användas löpande under hela arbetet. Besluts- och förbudsmallar förbereds och skrivelser görs i förväg för att underlätta processen när tillsynen har startat. Dessa mallar kommer att finnas i det ärendehanteringssystem som används. Kommunens hemsida uppdateras med en egen sida om tillsyn av små avloppsanläggningar där till exempel fastighetsägare kan hitta information, frågor och svar, blanketter och aktuella uppgifter om avgifter men också uppdatering om vilket område som är aktuellt för tillsynen.

Starten på tillsynen

Tillsynen påbörjas med att en lista över fastighetsägare tas fram för det område som ska ingå i tillsynen. Sedan görs ett utskick till fastighetsägarna, ett avrinningsområde i taget. Utskicket kommer att bestå av ett brev, broschyr och enkät. I enkäten ska uppgifter om fastigheten och avloppsanläggningen besvaras. Informationen skickas in till miljöenheten via post. All information som lämnas till miljöenheten registreras och handläggs. Fastighetsägare som inte lämnar in uppgifter om fastigheten och avloppsanläggningen kommer att kontaktas på nytt. Om uppgifter ändå inte lämnas till miljöenheten kommer en oanmäld inspektion att genomföras.

Fastighetsägarna bjuds in till en träff där de får information om tillsynsarbetet och ges möjlighet att ställa frågor. Informationsträffar med entreprenörer och mäklare kommer också att anordnas med samma syfte.

Bedömning

Utifrån resultatet av inskickade enkäter prioriteras de avlopp med lägst reningsfunktion enligt Avloppsguidens ”Är ditt avlopp rött, gult eller grönt” (Bilaga 4). För dessa avlopp skickas förbud ut och ansökan om nytt tillstånd för enskilt avlopp inväntas sedan från fastighetsägare.

De gula och gröna avloppen prioriteras efter de röda och där behöver inspektioner av avloppen utföras. Inspektionen på plats genomförs av miljöinspektörer som gör en bedömning av anläggningens status. Foton och anteckningar registreras i miljöenhetens ärendehanteringssystem. Inspektören skriver utifrån sina iakttagelser vid inspektionen en kontrollrapport som skickas till fastighetsägaren. Fastighetsägaren får därefter möjlighet att lämna in eventuella kompletteringar som behövs för att miljöenheten ska kunna slutföra bedömningen. Fastighetsägaren får även möjlighet att redovisa vidtagna åtgärder. För de gula avloppen kommer meddelanden eller förelägganden att skickas ut med datum för möjlighet att åtgärda avloppet. Om det blir ett meddelande eller föreläggande beror på hur allvarliga bristerna är. I de ärenden

där avloppsanläggningen ser ut att fungera som avsett skickas en faktura ut till fastighetsägaren och ärendet avslutas.

Lämnas ingen information om att åtgärder har gjorts kommer fastighetsägaren förbjudas att släppa ut spillvatten till anläggningen i ett separat beslut. I förbuden finns ett datum som bestäms utifrån typ av brist och efter detta datum är det förbjudet att släppa ut avloppsvatten till anläggningen. För att åtgärda detta krävs det ett nytt tillstånd för att inrätta en ny avloppsanläggning.

Avgift

En avgift tas ut enligt kommunfullmäktige fastställd taxa för tillsyn på små avloppsanläggningar. Under år 2022 kommer tillsynsärenden timdebiteras. Under år 2023 kommer en uppdaterad taxa för tillsyn av små avlopp.

Referenser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG.

Havs- och vattenmyndigheten. *Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushålls- och industripilvatten* (HVMFS 2016:17). Beslutade 2016-05-16.

Havs- och vattenmyndigheten. *Vägledning och exempel för effektiv tillsyn av små avlopp – Del 1 av 4: Bakgrund till behov av tillsyn på små avlopp* (2015). ISBN: 978-91-87025-72-3.

Köpings kommun. *Hög och normal skyddsnivå för små avlopp i Köpings kommun – bedömningsunderlag och riktlinjer*. 2010-06-02.

Köpings kommun. *Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön*. Antagna av kommunfullmäktige 2001-11-26, § 121.

Köpings kommun. *VA-plan för Köpings kommun 2010–2025 - Riktlinjer och planering av vatten- och avloppsförsörjningen i Köpings kommun utanför nuvarande verksamhetsområde*. Antagen av kommunfullmäktige 2014-02-24. Reviderad 2013-11-13.

Länsstyrelsen Västmanland. *Vattenskyddsområden*. Källa: <https://www.lansstyrelsen.se/vastmanland/natur-och-landsbygd/aktiviteter-och-ingrepp-i-naturen/vattenskyddsomraden.html>. Hämtad 2022-08-31

Miljösamverkan Västra Götaland. *Handledning för tillsyn av avloppsanläggningar >25 pe*. 2005. Reviderad december 2013.

SFS 1998:808. Miljöbalk.

SFS 1998:899. Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

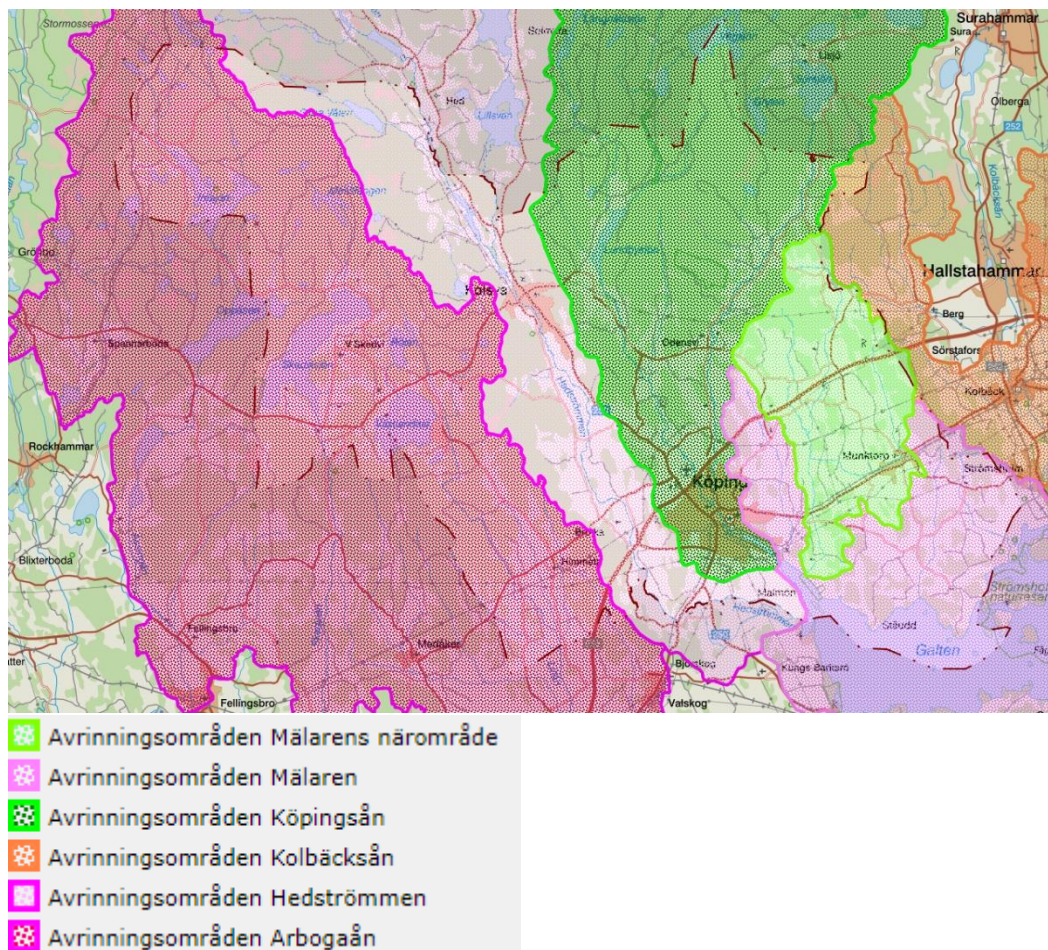
SFS 2006:412. Lag om allmänna vattentjänster.

SFS 2011:13. Miljötillsynsförordning.

Bilagor

Bilaga 1

Avrinningsområden i Köpings kommun.

Bilaga 2

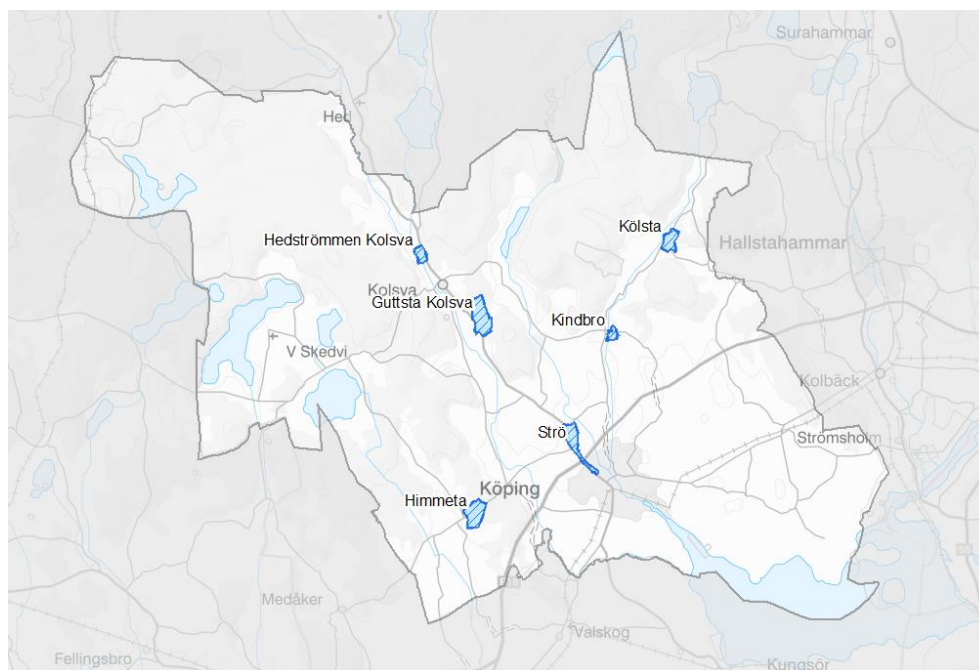
Delavrinningsområden i Köpings kommun med ekologisk status och påverkan av små avlopp.

Delavrinningsområden	Ekologisk status	Påverkan av små avlopp?
Kölstaån: mellan sammanflödet med Valstaån och Sörsjön	Otillfredsställande	Ja
Ståholmsbäcken: Kanstabäcken och Tunabäcken	Otillfredsställande	Ja
Mälaren-Galten	Otillfredsställande	Ja
Norsabäcken	Måttlig	Ja
Mälaren-Köpingsviken	Otillfredsställande	Ja
Köpingsån mellan ”Djuphamnen” och sammanflödet Kölstaån/Valstaån	Otillfredsställande	Ja
Lillån: Lillån, Rabobäcken	Otillfredsställande	Ja
Skedviån (lite yta i Köpings kommun)	Otillfredsställande	Ja
Skedvisjön	Måttlig	Ja
Köpingsån: Långängsbäcken, Venabäcken, Vågsjöbäcken	Måttlig	Nej
Stockmorbäcken, Lersätersbäcken, Nälabäcken	Måttlig	Nej
Lundbysjön	Måttlig	Nej
Köpingsån: Valstaån	Måttlig	Nej
Hedströmmen mellan Galten/Mälaren och mynningen till Gisslarboån	Måttlig	Nej
Lillån: Mellan ”Gravudden” och ”Klockarhagen”	Måttlig	Nej
Hedströmmen från sammanflödet med Gisslarboån till Ådern	Otillfredsställande	Nej
Gisslarboån: Sågdammen, Gisslarboån	Otillfredsställande	Nej
Västlandasjön	Dålig	Nej
Rölen	God	Nej
Lillån: Eriksbergsbäcken	Måttlig	Nej
Skedviån	Otillfredsställande	Nej
Skedvisjön	Måttlig	Nej
Oppäsen	Måttlig	Nej
Skedviån: Alvestabäcken, Messlångsbäcken, Tryckarsbäcken	Måttlig	Nej
Iresjön	Måttlig	Nej

Ässingån, Ulbobäcken, Brattforsbäcken	Måttlig	Nej
Långboån	Måttlig	Nej
Vålbäcken	God	Nej

Bilaga 3

Vattenskyddsområden i Köpings kommun.

Bilaga 4

”Är ditt avlopp rött, gult eller grönt”, framtaget av avloppsguiden.

Är ditt avlopp grönt, gult eller rött?

Du som har enskilt avlopp, vet du om det är en fungerande anläggning eller om den behöver åtgärdas? Du som har ett rött eller gult avlopp bör se över detta för att inte belasta miljön i onödan.

Grönt avlopp

- Slamavskiljare/3-kammarbrunn ansluten till en nyare fungerande infiltration eller markbädd.
- Annan godkänd anläggning, t ex WC med extremt liten spolvattensmängd ansluten till sluten tank.
- Anläggningen har skriftligt tillstånd från kommunen.

Gult avlopp

- Anordningen ansluten till infiltration eller markbädd med dålig genomströmning.
- Anläggningen är äldre än 20 år.

Rött avlopp

- Anordningen saknar tillstånd.
- Slamavskiljare (1, 2 eller 3-kammarbrunn) som saknar efterföljande rening, avloppsvattnet leds till dike, å, täckdike/dräneringsrör eller stenkista.

Har du ett grönt avlopp?

Då har du ett bra avlopp med aktuellt tillstånd och behöver inte göra någonting i dagsläget. Ditt avlopp har liten miljöpåverkan och övergöder inte vattendrag, sjöar eller hav, eller förorenar grundvattnet. Ta gärna hjälp av checklisten för att bli säkrare på din bedömning.

Vad säger lagen?

Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras. Miljöbalken 9 kap 7 §

Har du ett gult eller rött avlopp?

Gör så här:

1. Kontakta kommunens Miljökontor för att höra vilka krav som ställs där du bor.
2. Fundera på vilken förbättring du behöver göra. Kontakta eventuellt en entreprenör eller konsult för råd och praktisk hjälp.
3. Sök tillstånd hos Miljönämnden. Invänta tillståndet.
4. Sätt igång med förändringarna för ett bättre avlopp!

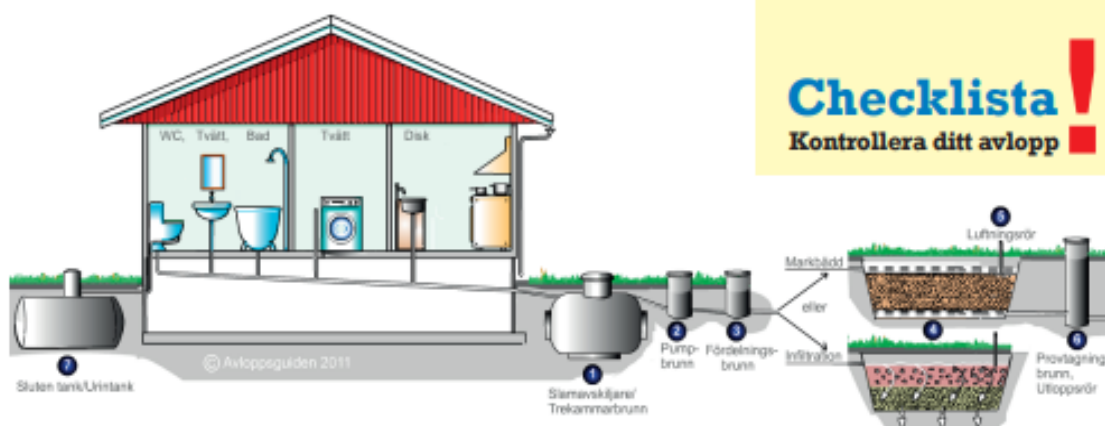
Kom ihåg!

Det är ditt eget ansvar att ha ett fungerande avlopp med aktuella tillstånd. Att bygga ny avloppsanordning eller förbättra befintligt avlopp kräver tillstånd från miljönämnden (eller motsvarande) i din kommun. Ytterligare information om enskilda avlopp hittar du på www.avloppsguiden.se. Där kan du bland annat få tips om olika lösningar, leverantörer m.m.

ÅTGÄRDA

FÖRBÄTTRA

OK

Beskrivning

1. Slamavskiljare/ trekammarbrunn.

Här fångas det fasta avfallet och sjunker till botten och flytslammet hamnar överst. En slamavskiljare för blandat avloppsvatten ska ha tre fack och kallas då även trekammarbrunn. Det finns även nya slamavskiljare som ser annorlunda ut.

✓ Kontrollpunkter för ett "Grönt avlopp"

- Slammet samlas i den första (största) kammaren.
- Det finns inget eller väldigt lite slam i sista kammaren (vid utloppet).
- T-rör finns på utloppet i sista kammaren.
T-röret gör att flytslam inte kommer ut i infiltrationsbädden.
- Mellanväggarna i slamavskiljaren är rena och torra.
Smutsiga och fuktiga mellanväggar är ett tecken på att avloppet någon gång har svämmat över. Det beror ofta på att den efterföljande reningen satt igen.
- Vattennivån i slamavskiljaren står lika högt som utloppsbröret.
Om vattennivån i slamavskiljaren är lägre än utloppsbröret läcker troligen slamavskiljaren och den måste då tätas eller bytas. Om vattennivån i slamavskiljaren ligger ovanför utloppsbröret har den efterföljande reningen sannolikt satt igen.

2. Pumpbrunn (finns ibland).

Kan t.ex. behövas om avståndet till grundvattenytan är för litet.

- Pumpbrunnen har ett fungerande larm som aktiveras vid driftstopp.
Larm behövs bara om pumpen har bräddavlopp, om den inte har bräddavlopp märks driftstopp även utan larm.

3. Fördelningsbrunn.

Den fördelar vattnet till flera spridarbrunnar i infiltrationsbädden. Flera kortare spridarbrunnar ger bättre spridning av vattnet än ett långt rör.

- Det finns inget slam eller påväxt i fördelningsbrunnen.
- Vattennivån i fördelningsbrunnen ligger i nivå med utloppen.
Om vattennivån i fördelningsbrunnen är lägre än utloppsbröret läcker troligen fördelningsbrunnen och den måste då tätas eller bytas. Om vattennivån i fördelningsbrunnen ligger ovanför utloppsbröret har den efterföljande reningen sannolikt satt igen.

4. Infiltration/markbädd.

Här sipprar avloppsvattnet genom marken och renas.

- Det finns inga rötter från träd eller buskar som kan skada infiltrationen.
Tänk på att inte köra över infiltrationen med tunga fordon, det kan förstöra anläggningen.

5. Luftringsrör.

För att den biologiska reningen ska fungera krävs ett luftringsrör i slutet av varje spridarbrunn.

- Varje spridarledning avslutas med ett luftringsrör som sticker upp ovan markytan
- Det står inte vatten i luftringsröret.
Detta kan kontrolleras genom att föra ner en mätsticka i luftringsröret.
- Det luktar inte skarpt av avlopp i luftringsröret

6. Utloppsbrunn.

Efter en markbädd finns ett utloppsbrunn där det vatten som inte sjunkit ner i marken rinner ut.

- Det finns inget slam i provtagningsbrunnen.
Om du inte har provtagningsbrunn, kontrollerar du vattnet i utloppsbröret.
- Vattnet i brunnen är klart, ofärgat och luktfritt.

7. Tank för toalettavfall.

T.ex. urintank eller sluten tank.

- Tanken har ett fungerande överfyllnadslarm installerat.
- Tanken och tillöppsledningarna är täta

Rött avlopp | Gult avlopp

Om något inte fungerar eller saknas enligt ovan lista är ditt avlopp sannolikt "gult" eller "rött". Gå då vidare i arbetet för ett renare avlopp – kontakta Miljökontoret!

avloppsguiden
www.avloppsguiden.se